

Henryk Paner, Krzysztof Godon

Gdańsk, ul. Podmurze

Informator Archeologiczny : badania 22, 145

1988

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

nyimi skupiskami śmieci, żużlu, resztkami drewna, torfu i namulów, a także gruzu ceglano-betonowego. Nasyp ten o młajszosci 5-5,2 m spoczywał na warstwie drobnego piasku (calcu), którego strop znajdował się na wysokości 0,00-0,10 m n.p.m.

W obrębie całego nasypu zarejestrowano występowanie znacznej liczby szkieletów i pojedynczych kości ludzkich, bez jakichkolwiek śladów wyposażenia czy resztek trumien. W trakcie prac, w wykopie fundamentowym na głębokości ok. 0,4 m od powierzchni, odsłonięto resztki budowli ceglano-betonowej, na planie prostokąta o wymiarach 3,35 x 4,95 m. Północna ściana obiektu znajdowała się 2,5 m od południowego brzegu kanału Raduni, ściana południowa 17,95 m od północnej fasady kościoła św. Katarzyny. Budynek zachowany na wysokości 6 warstw cegły, bez fundamentu, wzniesiono z wtórnie użytej cegły o wym. 29 x 12,5 - 13 x 8 cm, zmurowanej w układzie blokowym, na zaprawie cementowo-wapiennej. Ściany o grubości 45 cm. Tuż pod ścianami budynku zalegało kilka szkieletów ludzkich bez wyposażenia.

Odkryte założenie zinterpretowano jako pozostałość kaplicy wzniesionej w końcu lat 40-tych i użytkowanej jeszcze w latach 50-tych XX w.

Nie stwierdzono istnienia śladów zabudowy średniowiecznej czy warstw kulturowych pochodzących z tego okresu. Przypuszcza się, iż wyeksplorowane szkielety ludzkie pochodzą z przykościelnego cmentarza i zostały tu złożone w wyniku prac ziemnych prowadzonych przy kopaniu i pogłębianiu kanału Raduni. Część szkieletów z górnych warstw przemieszczonych z gruzem ceglano-betonowym zakopano na tym terenie w latach powojennych, wraz z gruzem wydobytym z wnętrza zburzonego w trakcie wojny kościoła oraz w trakcie prowadzonych tu prac niwelacyjnych.

Gdańsk,
ul. Podmurze

Muzeum Archeologiczne w Gdańsku

Badania prowadzili mgr Henryk Paner (autor sprawozdania) i mgr Krzysztof Godon. Finansowało MA w Gdańsku. Pierwszy sezon badań. Miejskie mury obronne.

Miejski Ośrodek Sportu i Wypoczynku w Gdańsku (inwestor zastępczy) zlecił wykonanie nadzorów archeologicznych przy wykopie budowlanym związanym z adaptacją baszty obronnej "Za murami" na Muzeum Sportu Gdańskiego.

Wykop o wymiarach 11,6 x 2,13 - 4,6 m założono w północno-zachodnim narożniku Głównego Miasta, dłuższą osią w kierunku SE-NW. Kraniec południowo-wschodniego wykopu przylegał do rekonstrukcji miejskiego muru obronnego przebiegającego na odcinku od baszty na Podmurzu do ul. Szerokiej, zaś północno-wschodnia krawędź wykopu znajdowała się w odległości 17,32 m od południowo-wschodniej ściany w/w baszty.

W obrębie wykopu odkryto relikty zabudowy mieszkalnej datowanej na XVIII-XIX w., zaś w północno-zachodniej części wykopu zlokalizowano fragmenty gotyckiego muru obronnego o przebiegu z SE-NE, a więc biegnącego prawie równoległe do północnego odcinka ul. Pańskiej i do ul. Podmurze, którego lico południowo-zachodnie odsłonięto w odległości 8,49 m od zrekonstruowanego muru obronnego Głównego Miasta. Odkryty mur posadowiony na fundamencie kamiennym o nieustalonej wysokości, który został wzniesiony w dwóch fazach.

W fazie I ułożono w wąskoprzestrzennym wykopie fundament, którego najwyższe rzędy kamieni spojono zaprawą wapienną oraz wzniesiono mur o szerokości 1,15 m aktualnie zachowany na wysokości 15 warstw cegły (10 sztych = 0,98 m), w układzie gotyckim, z cegły o wymiarach 31,2 x 14,8 x 8,4-8,8 cm. Z fazy II zachował się mur o wysokości 17 warstw (10 sztych = 0,89 m), wykonany również w wątku gotyckim z cegły o wymiarach 31,5 x 14,7 x 8,7-7,6 cm. W stosunku do fazy I mur ten został poszerzony o ok. 1/2 cegły tj. o ok. 14 cm, tak więc jego szerokość w II fazie wynosiła w granicach 1,29-1,43 m (lico zewnętrzne zrębane). Korona tego muru zalega obecnie na głębokości 0,3 do 0,5 m od aktualnej powierzchni terenu.

W profilu północno-wschodnim wykopu zarejestrowano 13 warstw kulturowych przylegających do w/w muru, wśród których wyróżniono poziomy budowy i użytkowania terenu związane z I i II fazą obiektu. Nieliczy mała liczba pozyskanych zabytków ruchomych nie pozwala precyzyjnie datować tych zjawisk. Jedynie z pewnym przybliżeniem można fazę I umiejscowić w XIV w. zaś fazę II w XV w.

Interesującego odkrycia dokonano w południowo-wschodniej części wykopu stwierdzając, iż w trakcie prac rewaloryzacyjnych błędnie wytyczono lico muru obronnego Głównego Miasta na badanym odcinku, przesuwając ją o ok. 2,28 m na północny-zachód od osi rzeczywistych reliktyw muru. Relikty te (o szerokości 1,26 m) zostały odsłonięte w wykopie sondazowym o wym. 3,5 x 2,8 m założonym po południowo-wschodniej stronie "fałszywej rekonstrukcji", przy południowo-zachodniej ścianie baszty na Podmurzu. Stwierdzono, iż lico południowo-wschodnie prawdziwego muru znajduje się 1,24 m od północnego narożnika w/w baszty, a nie jak błędnie założono w odległości 3,9 m.

Materiały i dokumentacja w MA w Gdańsku.

Przewiduje się kontynuację badań.